

kerk in de stad

Losse nummers
€ 1.20

PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT

WWW.PROTESTANT-UTRECHT.NL

15de jaargang nummer 21

13 juni 2008

verder in dit nummer

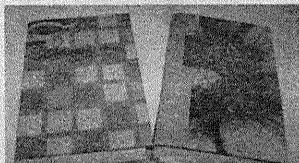
Zuilen: Wijsheid

De Bijbelse Wijsheid wenste ds Piet Vliegthart 'zijn' wijk-gemeente Zuilen toe, in de afscheidsdienst op 8 juni. Wijsheid in Zuilen, "daar heb je pas wat aan als je er ook iets mee doet." Zuilen moet verder, zonder 'dominee Piet' die op 29 juni intrede doet in het Brabantse Berlicum(-Rosmalen).

2

Vrouwenbijbel

Janneke Rozema was eind vorig jaar twee maanden voor studie in Londen. Voor haar vertrek kreeg zij een vriendin The women's devotional Bible. Met de omslag 'naar haar hart'. Op zoek naar een zelfde bijbel voor haar vriendin, was er nog maar één, met een andere omslag. Precies de keus van de ontvanger... In Meditatie Moment.

2

Mozaïek in de stad

In Amsterdam spreekt men van een waaier van wijkgemeenten, in Utrecht over een mozaïek, in Den Haag over clusters. Het is maar hoe je het noemt, het gaat over presentie van de kerk in de stad. Wietse Klukhun komt nog even terug op de rede van zijn collega Nienke van Dijk tijdens zijn afscheid vorige maand in de Janskerk.

4

Kerk in het park

De kerk was prominent aanwezig op de vierde landelijke Dag van het Park. Met name de Wilhelminakerk pa(r)kte flink uit met een staaltje pr waar menigeen een puntje aan kon zuigen. 'Kijk de kerk', sprak van een spandoek. Er deden twaalf Utrechtse parken aan de landelijke dag mee.

20

HANS SPEKMAN OP JUBILEUMFEESTJE OMDUW:

'Overregulering groot gevaar'

Peter van der Ros

"Wat is de ruimte nog in deze stad om 'anders' te zijn? Als we niet oppassen, organiseren we alles weg wat 'anders' is. Dak- en thuislozen zijn 'anders'. Maar het gevaar bestaat dat we ze niet meer zien, zelfs zeggen dat ze er niet of nauwelijks meer zijn. Door alles keurig te ordenen, is het gevaar van overregulering erg groot."

Dit zei Tweede Kamerlid en oud-wethouder van Utrecht Hans Spekman vrijdag 30 mei op het jubileumfeest(je) van OMDUW. De oecumenische diaconale organisatie bestaat vijftienvier jaar.

Een mooi moment om te vieren, hoewel - zou het niet nog mooier zijn als deze organisatie van gedreven diakenen en andere hulpverleners feitelijk niet nodig zou zijn? Dat lijkt, nee is, een utopie: iedere inwoner van Utrecht een dak boven haar of zijn hoofd, geen schulden, geen drank- of drugsproblematiek en ga zo maar door.

Dus is en blijft OMDUW wel degelijk nodig. Zij heeft haar bestaansrecht de afgelopen kwart eeuw dan ook dubbel en dwars bewezen. Bewonderenswaardig werk verricht, talloze mensen geholpen - al was het maar aan voedsel en, al dan niet tijdelijk, een dak boven het hoofd. De

* Hans Spekman, gewaardeerd spreker op het feestje van OMDUW (foto Wim van der Hout).

primaire levensbehoeften voor ieder mens... 'Leven tussen gunst en recht' was dan ook het thema voor deze feestmiddag op een

prachtige, haast symbolische locatie: in de schuilkerk naast de Oud-Katholieke Ste. Gertrudis aan het Willemsplantsoen.

Van 'daklozen-doctor' Lia van Doorn, die zich na haar studie pedagogiek in Utrecht wetenschappelijk ging bezighouden met het fenomeen zwervers, kreeg de zilveren OMDUW een driedubbel compliment. Deze 'pareltjes' zoals zij de karaktertrekken van de hulpverleningsorganisatie noemde, zijn: 1) het kunnen omgaan met zingevingsvragen, 2) de kracht van het vertrouwen schenken en 3) als broedplaats van signalen fungeren. Kort lichtte dr. Van Doorn deze gouden eigenschappen van OMDUW toe: "Er is steeds meer behoefte aan zingeving, ook onder uw doelgroep. Veel ex-daklozen blijven onthecht; u blijft ze ondersteunen in hun zoektocht naar de zin van het bestaan." Over vertrouwen schenken: "Ook al is een hulpverlener bedonderbaar, hij of zij blijft naar de cliënt toe vertrouwen houden en straalt dat ook uit. Dat is een belangrijk aspect want dat vertrouwen werkt door en wordt overgedragen op de persoon die geen vertrouwen in zichzelf heeft. Dat is niet naïef, maar uiteindelijk positief." En over de signalen uit de samenleving: "Bij OMDUW komt veel waardevolle informatie binnen, zowel op micro- als op macroniveau.

Deze luis-in-de-pelsfunctie is de aanzet geweest om veel nieuwe voorzieningen voor de minderbedeelden te openen."

(zie verder pagina 3: 'Armoedebestrijding heropenen')

GEBOUWENBELEID PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT

Naar een intensiever gebruik

Theo Kralt, voorzitter College van Kerkrentmeesters PGU

Kerkgebouwen en andere panden die vallen onder het beheer van de Protestantse Gemeente Utrecht kunnen intensiever gebruikt worden en zodoende meer opleveren. Deze intensivering van het gebruik dient overigens wel op verantwoorde wijze te gebeuren en gekoppeld te zijn aan een gedegen onderhoudsplan. Dit is in grote lijnen het beleidsuitgangspunt voor het beheer van de kerkelijke gebouwen van de PGU voor de komende vier jaren.

Volgens de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) is de zorg voor de gebouwen in de eerste plaats opgedragen aan het College van Kerkrentmeesters (CvK). Bepaald is dat gebouwen bij voorrang beschikbaar worden gesteld voor gemeentelijke en kerkelijke doeleinden. Het vastgestelde Beleidsplan is richtinggevend en belangrijke besluiten

worden samen met de Algemene Kerkenraad van de PGU genomen.

De PGU beschikt voor haar kerkelijke doeleinden vanuit het verleden over een relatief groot gebouwenbestand. Hierbij gaat het om gemeentelijke en Rijksmonumentale kerkgebouwen, kosterswoningen, pastorieën en wijkgebouwen. Tot zover de formele kant van de zaak.

In de afgelopen periode heeft het College van Kerkrentmeesters richting moeten geven aan een aantal vraagstukken waarvan het ons goed lijkt die met u te delen middels dit artikel.

Reikwijdte

Het gebouwenbeheer van de PGU gaat om grote bedragen. In de conceptjaarrekening 2007 van de PGU gaat het om € 1.088.049 aan inkomsten onroerende zaken en om € 884.291 aan lasten van (kerk)gebouwen. Dit houdt in dat ten opzichte van de omzet van de PGU aan de inkomstzijde ruim dertig procent hiermee gemoeid is en aan de uitgavenzijde circa

25 procent. In de balans per eind 2007 gaat het aan de activazijde om € 7.147.000 volgens de WOZ-waarde in ambtswoningen en niet direct kerkelijk gebonden overige gebouwen waarbij de kerkgebouwen en grond voor € 1 nominaal zijn opgenomen. Aan de passivazijde moet hieraan circa € 3,2 miljoen voor het Kapitaal Groot Onderhoud Rijksmonumentale Binnenstadskerken aan worden toegevoegd. Dit is voor het grootste deel vermogen van de PGU en is deels

bij de PGU in vruchtgebruik. Het dient deels als financieringsbron voor de activazijde.

In een eerste door het CvK besproken interne meerjarenbegroting (MJB) 2008-2012 zien we dat, hoewel de lasten voor gebouwen over de jaren toenemen, bij een goed onderhoud de inkomsten de lasten blijven overtreffen.

(Zie verder pagina 13: Continuïteit en onderhoud)

Eerste zomernummer

Juni is aangebroken en dat betekent ook voor Kerk in de Stad: zomer. Dit blad verschijnt vanaf nu enkele maanden in een lagere frequentie, eens in de vier weken. Dat houdt onder meer in dat op de pagina met de kerkdiensten, de voorlaatste bladzijde in elk nummer, de vieringen van vier achtereenvolgende zondagen te vinden zijn.

Er komen drie zomernummers van Kerk in de Stad, waarvan dit (nummer 21) dus het eerste is. De volgende editie, nummer 22, verschijnt op 11 juli. Het derde zomernummer (23) staat voor 8 augustus op de agenda. Het startnummer van het zestiende leesseizoen, oftewel jaargang 16, glijdt op 29 augustus in de brievenbus.

Voor wijkcorrespondenten en andere leveranciers van kopij gelden de volgende sluitingsdata voor de redactie: 18 juni voor nummer 22, 2 juli voor nummer 23 en 20 augustus voor nummer 1.

Pelgrimsreizen vanuit Janskerk

Voor de binnenstadskerken geldt dat in alle kerken de indeling en de facilitaire voorzieningen in de komende jaren gezien zullen worden. Per 1 juli aanstaande gaat het Genootschap van Sint Jacob de Janshoek in de Janskerk en het hieronder gelegen deel huren van de PGU. Het Genootschap organiseert Pelgrimsreizen naar Santiago de Compostella. Met de intrek van deze organisatie in de Janskerk wordt wederom een sociaal-maatschappelijke instelling medegebruiker van één van de rijksmonumentale kerkgebouwen van de PGU en draagt daarmee bij aan de kosten van onderhoud en instandhouding hiervan.

Voor de Nicolaïkerk geldt dat op termijn het Middeleeuwse Pieter Gerritszorgel vanuit Middelburg naar deze kerk zal worden overgebracht. De kosten hiervan worden gedragen door de RACM te Zeist. De Janskerk, Jacobikerk, Buurkerk en de Domkerk zijn opgenomen in het verlichtingsproject 'Trajectum Lumen' van de Gemeente Utrecht dat in de komende jaren wordt uitgevoerd. Dit is een avond/nachtwandelingroute in de stad Utrecht waarin een groot aantal monumenten en markante gebouwen wordt uitgelicht.

Verder is een werkgroep binnen de PGU in het bijzonder vanuit de Jacobikerk en de Nieuwe Kerk actief naar de mogelijkheden en wenselijkheden van 'churchplanting' binnen de PGU.

Inzet gebouwen in de toekomst

In het kader van de twee jaar geleden door het CvK vastgestelde nota Verhuurbeleid bleek dat er grote behoefte was aan richtlijnen voor de inzet en de verhuur van gebouwen. Uiteraard verschilt deze sterk per gebouw afhankelijk van de mogelijkheden en de ligging hiervan.

Een dieper liggende vraag is in hoeverre het gebruik voor niet kerkelijke doeleinden zich verenigt met de doelstelling van een kerkelijk gebruik. Het CvK heeft zich in deze op het standpunt gesteld dat indien een wijk voldoende mens- en werkkraft kan genereren om een actief gebruik van het kerkgebouwen en -ruimten te kunnen realiseren en hiermee de toekomst van de kerkelijke activiteiten en het kerkgebouw kan worden gediend dit in overeenstemming is met het beleid van de PGU. In het Lange Termijnplan(2007-2011) 'Kerk in de Stad, Kerk vóór de Stad' wordt uitgegaan van een mozaïek met een veelkleurig palet aan activiteiten voor Utrecht. Hierin past ook een gebouwenbeleid waarin de kerk deze gebouwen onder regie niet alleen voor zich zelf benut. Samen met de activiteiten en aanwezigheid van DMO wordt zorggedragen van een brede kerkelijke aanwezigheid van de PGU over heel Utrecht.

(vervolg van voorpagina)

In de nota 'Naar een Zorgvuldig Beheer' uit 2005 heeft het CvK vastgesteld dat de inkomsten en uitgaven van de PGU structureel in evenwicht dienen te zijn. Dat is een duidelijk uitgangspunt voor de resultaten in het kader van begroting en jaarrekening. Ook voor een aantal onderliggende belangrijke vraagstukken geldt dan dat deze in evenwicht dienen te zijn. In het bijzonder gaat het dan om de voorzieningen op het gebied van het onderhoud, het daadwerkelijk uitgevoerde onderhoud en de staat waarin gebouwen en interieurs zich bevinden, de bruikbaarheid en waarde van het gebouw ten opzichte van het gebruik of nieuw gewenste gebruik en het benodigd kapitaal van waaruit de rente of andere vruchten worden ingezet.

In 2007 is het eerder geconstateerde financiële tekort in de voorziening onderhoud voor de gemeentelijke monumenten, overige gebouwen en pastorieën financieel weggewerkt door een eenmalige dotatie van € 422.000 vanuit centraal voor pastorieën en overige niet-kerkelijke gebouwen en een aanvullende dotatie van ca. € 722.000 voor de gemeentelijk monumentale kerkgebouwen. Hiermee werd de voortschrijdende tienjaren onderhoudsbegroting geborgd. De verantwoordelijkheid voor de pastorieën is onder centraal gebracht.

Orgels

Hetzelfde geldt voor het onderhoud van de orgels waarvoor een egalisatiefonds is ingericht voor het dragen van de kosten

van groot onderhoud van deze instrumenten over een periode van zes jaren in de periode 2008-2013. Het groot onderhoud van het orgel van de Marcuskerk was gepland voor 2008, maar is vanwege het vijftigjarig jubileum van de Marcuskerk in 2008 vervroegd uitgevoerd als eerste groot onderhoudsbeurt in het nieuw ingestelde Onderhoudsfonds voor orgels van de PGU. Per ultimo de jaarrekening 2007 is de stand van de voorziening Groot Onderhoud vanaf de stand per 1 januari 2007, na de jaarlijkse dotaties en onttrekkingen: voor de Rijksmonumentale Kerkgebouwen € 672.423, voor de monumentale kerkgebouwen

GEBRUIK KERKGEBOUWEN WORDT VEELZIJDIGER

Continuïteit en onderhoud

* De enkele jaren gelden opgeknapte Wilhelminakerk biedt zaalruimte voor velerlei doeleinden (foto's Fred Faber).

€ 765.337 en voor de ambtswohnungen en overige gebouwen € 418.311 is samen € 1.856.071.

BROM-BRIM

In 2011 is het de bedoeling dat het Besluit Rijksinstandhouding Monumenten, de zogenaamde BRIM-regeling voor de kerken

nister van O, C & W toegezegd de voorgestelde regeling al voor invoering te willen evalueren. Deze evaluatie vindt thans plaats.

Intern hebben CvK en de adjunct-directeur financiën en gebouwen SDC, de heer Laurent Paulussen, de consequenties van deze regeling op een rij gezet zodat hierop tijdig kan worden ingespeeld. Enerzijds hopen wij op een gunstiger nadere uitwerking van de in te voeren BRIM-regeling. Anderzijds moeten wij vasthouden aan het uitgangspunt de rijksmonumentale binnenstadskerken 'in staat van nieuw' te houden. Dit houdt in dat het Kapitaal Groot Onderhoud dient te worden uitgebreid, rekening houdend met een verlaging van de subsidiering door de BRIM en de eigen wens van een structureel goed onderhoud en het up to date houden van deze gebouwen. Daarnaast blijft uiteraard een goede beheersing van de uitgaven van groot belang.

Subsidies

Vanuit de PGU is in 2007 voor aanvulling kapitaal Groot Onderhoud Rijksmonumentale Binnenstadskerken een bedrag van circa € 630.000 ter beschikking gesteld. Het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht heeft aan Provinciale Staten van Utrecht voorgesteld hiervoor een bedrag van € 500.000 ter beschikking te stellen. Met de gemeente Utrecht

zijn wij hierover in bespreking. De gemeente heeft inmiddels laten weten eveneens voornemens te zijn hiervoor een aanzienlijke bijdrage te zullen doen. Hiermee kunnen wij de gevolgen van de BRIM-regeling opvangen.

Marcus/ Wilhelmina

Per wijk zijn in de afgelopen jaren investeringen gedaan in onder andere de Johanneskerk na de keuze voor deze kerk in Overvecht en met het oog op de verhuur. De Wilhelminakerk voor aanpassingen van de kerk om ruimte te bieden aan een ontmoetingsruimte onder andere voor senioren. Het is de bedoeling zowel de Wilhelminakerk als het Marcuscentrum van de Marcuskerk intensiever te gaan gebruiken. De voormalige woningen voor kosters in de Nieuwe Kerk en Tuindorperkerk zijn verbouwd en worden nu breder voor de wijk ingezet. Voor wijk West zijn vanuit de wijk plannen in voorbereiding die na eerst intern te zijn besproken en met ons te zijn vastgesteld zullen leiden tot aanpassing en verbetering van de Pniëlkerk en de Triumfatorkerk. Doel is een bredere benutting van beide gebouwen en nevenruimten in de wijk ook door andere organisaties. De vraag kan gesteld worden en is in onze kring gesteld of de aandacht voor het gebouwenbeheer en de inzet hiervoor in het kader van de gemeenteontwikkeling in evenwicht zijn met de aandacht voor het kerkelijk leven in engere zin. Wij zijn van mening dat beide elementen niet los van elkaar kunnen worden gezien maar ook van elkaar afhankelijk zijn en elkaar kunnen versterken in open wisselwerking met de maatschappij om ons heen. Uitgangspunt daarbij blijft dat het kerkgebouw een plaats blijft waar de Heer gediend wordt.

Twee PGU-kerken gemeentelijk monument

Twee kerken, te weten de Bethelkerk in Zuilen en de Johanneskerk in Overvecht, zijn met terugwerkende kracht vanaf 2007 gemeentelijk monument geworden. Zodra de subsidies over het goedgekeurd groot onderhoud zijn ontvangen, worden deze toegevoegd aan de Voorziening Groot Onderhoud gemeentelijk monumentale kerkgebouwen.